

גרסה: 12-18
17/12/18

נוהל שימוש במצלמות בעיר מודיעין מכבים רעות

הקדמה:

חזון העיר מודיעין מכבים רעות כולל בתוכו התקדמות טכנולוגית אל עבר עיר חכמה, עיר שהדיגיטציה והטכנולוגיות החדשות יוטמעו בה ע"מ לייעל את תהליכי ניהולה של העיר ומערכותיה וזאת מתוך מטרה לשפר את איכות חיי התושבים.

כחלק מפרויקטים של עיר חכמה ועיר בטוחה, הולכת ומתרחבת פריסת מערך מצלמות וחיישנים במרחב הציבורי למטרות שונות: ביטחון, אבטחה, תיעוד, תחקור, הפעלת מערכי ביטחון ועוד.

במסגרת עבודת המערכות הטכנולוגיות נאגר בהן מידע אודות השוהים במרחבים המתועדים. המידע הנאגר במערכות השונות עלול לפגוע בפרטיות התושבים, במובן זה העיר החכמה משקפת את אתגרי ה"דור הבא" של הפרטיות, עידן שבו הטכנולוגיות מאפשרות מצד אחד שיפור שירות וביטחון, אך מצד שני מידע שגם עלול לפגוע במקרים מסוימים בפרטיותם.

מדינת ישראל קבעה בהחלטת ממשלה יעד כי כל עיר בישראל תהיה חכמה ובעלת תשתיות לפלטפורמות דיגיטליות. החלטה והאימוץ הזהיר של העיר לקלוט טכנולוגיות עיר חכמה וביניהן הצבת מצלמות במרחב הציבורי מחייב התייחסות רצינית ואחראית לסוגיית ההגנה על פרטיותם ועל המידע האישי של התושבים המנוהל ברשות המקומית בדגש על מוקד הביטחון והמוקד העירוני.

לאגף ביטחון ושירותי חירום בשיתוף פעולה ותיאום מול אגף טכנולוגיות, מחשוב ומערכות מידע והלשכה המשפטית, תפקיד מפתח בהגנה על פרטיותם של התושבים. עליהם לדעת לנהל את סיכוני הפרטיות ולדון בשאלות קריטיות, עוד בשלבי התכנון של הטמעת שירותים דיגיטליים או טכנולוגיות חדשות. במקרים מסוימים אף חשוב לבחון את רמת הסכמתם להצבת מערכות טכנולוגיות בעלות השפעה בתחום הפרטיות. חשוב לבדוק, לבחון ולהתאים עד כמה שניתן את רמת אבטחת המידע הנדרשות עפ"י החוק והתקנות. חשוב להבטיח שימוש במידע רק למטרה שלשמה הוא יועד.

הפיכת העיר מודיעין מכבים רעות ל- safe city במסגרת פרויקט עיר חכמה נועדה לשפר את איכות חיי התושבים בעיר ואת רווחתם, לספק תחושת ביטחון, לייצר הרתעה ומניעה, כל זאת אך ורק בתנאי שתשמר תכלית זו ובתנאי מקדים של שמירה על פרטיותם של תושבי העיר.

רקע:

במהלך העשורים האחרונים גובר השימוש באמצעים טכנולוגיים המיועדים לפיקוח ולמעקב חזותי וקולי על שטחי ציבור, הבא לידי ביטוי בהצבת מצלמות. מצלמות אלה הן בעלות השפעה מהותית על המרחב הציבורי ולעיתים השימוש בהן כרוך בפגיעה בפרטיות.

מצלמות אבטחה משמשות למגוון רחב של מטרות כגון: הגנה על רכוש, מניעת עבירות וגילויין, הכוונת תנועה, שמירה על הסדר הציבורי, אבטחת אירועים, פיקוח על הנעשה במרחב הציבורי ועוד.

למצלמות השפעה חיובית, כאשר הן מצמצמות התנהגות עבריינית המזיקה לזולת ולחברה כולה. מנגד, חלק ניכר מהפעילויות הנתפסות באמצעי התיעוד הדיגיטליים הן פעילויות שגרתיות תמימות, שאינן מהסוג שהרשות מבקשת למנוע. בשל כך, לתיעוד יש גם השלכה שלילית.

מטרת הנוהל:

נוהל זה מגדיר את הדרישות הרלוונטיות בהתאם להוראות החוקים והתקנות ואת העקרונות המנחים באגף ביטחון ושירותי חירום להצבת מצלמות במרחב הציבורי בעיר וכן מספק מידע אודות דרישות אבטחת מידע והנחיות חשובות.

דרישות החוק להגנת הפרטיות:

על בעל מאגר המידע, מנהלו והמחזיק בו חלות מספר חובות: חובת מתן הודעה למי שהמידע אודותיו נאסף, האיסור על שימוש במידע למטרה שונה מזו לגביה ניתנה הסכמה, החובה לתת לנושא המידע זכות עיון במידע ותיקונו, חובת הסודיות ואבטחת המידע. על בעל מאגר המידע מוטלת גם חובת רישום מאגר המידע.

יש ליידע את הציבור על הצבת המצלמות באופן ברור, על מנת לאפשר למעוניין בכך להימנע מצילום ובמקביל לייחס לאנשים המצולמים הסכמה לאיסוף המידע אודותיהם והשימוש בו.

קבלת החלטה על הצבת מצלמות אבטחה ומעקב:

קבלת החלטה על הצבת ושימוש במצלמות אבטחה ומעקב תתבצע באופן מושכל ומודע, לאחר בחינת הצרכים והחלופות לשימוש במצלמה כפי שמוצע להלן:

- א. יש לבצע בדיקה מקיפה של השלכות השימוש במצלמה על זכויות הציבור ובמיוחד על הזכות לפרטיות. במסגרת הבדיקה יש להתייחס לנשואים הבאים:
 - התכלית אותה מבקשים להשיג באמצעות מצלמות האבטחה. מטרת הצבת המצלמות צריכה להיות מוגדרת באופן חד, ספציפי ומפורש. לאחר שנקבעה המטרה אין להשתמש בצילומים למטרות אחרות.
 - מידתיות השימוש במצלמות אבטחה לשם השגת המטרה הרצויה. התקנת מצלמות האבטחה תהיה מידתית רק אם התועלת שתצמח ממנה גוברת על פגיעה בפרטיות שתיגרם בעטיה. יש לבחון האם מצלמות אבטחה הן האמצעי המתאים והיעיל להשגת המטרה הרצויה.
 - כאשר מבקשים להתקין מצלמות אבטחה במקומות המיועדים לקטינים כגון מוסדות חינוך או מתני"ס, יש לנקוט בזהירות יתרה.

- קבלת הכרעה נכונה בדבר התקנת מצלמות אבטחה במרחב הציבורי מצדיקה בדרך כלל גם קיום שימוע ציבורי פומבי. במידה והדבר אינו מתאפשר אזי יש לקיים דיון והתייעצות עם בעלי העניין הנוגעים בדבר או עשויים להיות מושפעים מהתקנתן של המצלמות.
- ב. תכנון לפרטיות בעת הפעלת מצלמות מעקב - מיקום, כיסוי ופונקציונליות. בתכנון מערכת מצלמות מעקב ובשימוש בהן, ההגנה על פרטיות הציבור צריכה לשמש שיקול מרכזי:
- מיקום התקנת המצלמות וזווית הצילום: יש להציב את המצלמה במקום ובזוויות שיכסו במידת האפשר את השטחים הרלוונטיים, ויקלטו באופן המזערי האפשרי את השטח שאיננו רלוונטי למטרת הצבתה של המצלמה. במקרים בהם לא ניתן למנוע צילום של שטח הרחב מן הנדרש, יש לשקול שימוש בטכניקות הסוואה או ערבול של הצילומים העודפים, או להגביל את יכולת ההתמקדות של המצלמה.
- מספר המצלמות - רצוי להתקין בכל אתר את מספר המצלמות המינימאלי החיוני להשגת המטרה המבוקשת. מספר מצלמות גדול מן הנדרש עלול להביא לשימוש לא יעיל ולא יסוּף מידע עודף הפוגע כשלעצמו בפרטיות העוברים ושבים.
- זמני הצילום - כדי שפגיעת המערכת בפרטיות תהיה מידתית, יש לצמצם את פעילות המצלמות רק לזמנים בהם הצילום הוא רלוונטי למטרה המבוקשת.
- רזולוציית התמונה ואיכותה - על איכות הצילום להתאים למטרה המבוקשת.
- פונקציות מיוחדות של מצלמת מעקב מחייבות תשומת לב מיוחדת ויישום קפדני של מידתיות הפגיעה הנובעת מהשימוש בהן (טכנולוגיית זיהוי פנים, צילום תרמי או אינפרא אדום ועוד).

יידוע הציבור על הצבת מצלמות מעקב:

- אמצעי הידוע המינימלי הוא הצגת שלטים בסמוך למקום בו המצלמה מותקנת וכן בכניסה לאזור הכיסוי של המצלמה (אם הכניסה ממוקמת הרחק ממיקומה הפיזי של המצלמה).
- שלט האזהרה חייב להיות קריא וברור, לרבות מבחינת גודלו, ורצוי שיכלול את הפרטים הבאים: ציור של מצלמה או סמל גרפי אחר, תיאור תמציתי של מטרת המצלמה ("בטיחות", "מניעת עבירות", "בקרת תחבורה"), דרכי יצירת קשר למענה על שאלות.
- שהגורם האחראי על התקנת מצלמת המעקב יפרסם גם רשימה מרוכזת של מקומות התקנת מצלמות מעקב באתר האינטרנט שלו.

שמירת הצילומים ומחיקתם:

- שמירת הצילומים לאחר שהם אינם נחוצים עוד מהווה הפרה של עקרון הגבלת המטרה.
- בראש ובראשונה יש לבחון בקפידה האם מטרת התקנת המצלמות בכלל מחייבת הקלטה של הצילומים, או שמא ניתן להסתפק בצילום חי בלבד.
- ככל שקיים צורך להקליט, יש לקבוע את משך התקופה בה יישמרו ההקלטות.
- מומלץ לתכנן את מערכת ההקלטה מראש, כך שהצילומים המוקלטים יימחקו אוטומטית לאחר פרק הזמן המוגדר.

זכות העיון של המצולם:

- בעת מימוש זכות העיון, יש לזהות את המבקש ע"פ תמונתו.
- על הבקשה לעיון במאגר להיות קונקרטית וספציפית יותר מן הרגיל.
- כאשר בצילום בו מבקש נושא המידע לעיין מופיעים גם אנשים אחרים, יש לנהוג בבקשה במשנה זהירות (טשטוש פנים, צפייה רק במתקן העירייה ומניעת מסירת ההקלטה).

אבטחת מידע:

- אחריות לאבטחת המידע במאגר מוטלת על בעל מאגר המידע, מנהל מאגר המידע והמחזיק בו. אבטחת המידע במערכת מצלמות מעקב מחייבת:
- קיום הגנה פיזית ולוגית על המערכת.
 - קביעת נהלים ברורים להקלטת הצילומים, לעיבודם ולהפצתם ולאבטחת המידע בהם.
 - קביעת רשימת מורשי גישה, והטלת מגבלות על גישתם למידע.
 - הקפדה בבחירת העובדים שיהיו בעלי גישה למידע, הדרכה נאותה שלהם והחתמת העובדים על התחייבות לסודיות וחובתם להימנע ממסירת תוכן הצילומים לגורמים בלתי מוסמכים.
 - יש לנהוג במשנה זהירות בשירותי מיקור חוץ שכן השימוש בקבלנים אינו פותר מאחריות את מפעיל המצלמות.
 - קיום מערכת ניטור שתאפשר תיעוד ובקרה של כל ניסיונות הגישה למערכת: מי נחשף למידע, לאיזה סוג של מידע ומתי.

הגבלת השימוש במידע:

אין לעשות שימוש בצילומים, ובכלל זה העברה, מסירה או גילוי לגורמים שאינם קשורים לארגון מציב המצלמות או למטרה המקורית של השימוש בצילומים.

השיטה:

תכלית הצבת המצלמות:

עוד בטרם הצבת מצלמות אבטחה בעיר ושימוש במערכות ניתוח תמונה, יבוצע באגף ביטחון ושירותי חירום תסקיר ובדיקה מקיפה בנוגע להשפעה על זכות הציבור לפרטיות. התסקיר יבוצע כבר בשלב המוקדם של התכנון, לפני הטמעת הטכנולוגיה המשתמשת במידע, על מנת לזהות את הסיכונים האפשריים לפרטיות ולעצב את המערכות כך שמראש ימנעו אותם. בעריכת התסקיר ישתתפו נציג של אגף ביטחון ושירותי חירום, נציג אגף טכנולוגיות, מחשוב ומערכות מידע ונציג הלשכה המשפטית וכן נציג של מנהל/בעל תפקיד אשר המצלמות מיועדות להצבה אצלו במתחם/במרחב.

אגף ביטחון ושירותי חירום יגדיר באופן ברור, ספציפי ומפורש את מטרת ותכלית הצבת המצלמות במרחב הציבורי. על המטרה להיות מבוססת על עובדות.

ככלל לא תתאפשר התקנה ושימוש במצלמות בעלות יכולת הקלטה קולית (למעט בחדרי ישיבות למטרת תיעוד). במידת הצורך תיבחן משמעות הקלטה קולית ביחס למטרה והתכלית שלשמה תותקן המערכת.

אגף הביטחון ושירותי חירום יבחן את מיקום הצבת המצלמות תוך הקפדה על "תכנון לפרטיות" כך שמיקום וזוויות המצלמות לא יתעדו ככל האפשר יותר מידע מהמינימום הנדרש.

בהתקנת המצלמות יבחנו זמני הצילום הנדרשים.

בכל מקום בו יותקנו מצלמות יוצב שילוט קריא וברור המיידע את הציבור על הצבת מצלמות. השילוט יוצב בסמוך למקום בו מותקנת המצלמה, בדגש על מקום הכניסה לאזור הכיסוי וכן במרחב הציבורי המצולם על ידי המצלמה. בנוסף, באחריות דוברות העירייה לפרסם באתר האינטרנט העירוני מיפוי של פריסת המצלמות כפי שיועבר ע"י אגף הביטחון ושירותי החירום.

במקרים בהם קיים צורך להצבת מצלמות במוסדות חינוך, יובא הנושא לידיעת ראש אגף חינוך בעירייה ומנהל/ת בית הספר. באחריות מנהל/ת בית הספר ליידע את התלמידים ואת הוריהם בדבר הכוונה להתקין מצלמות אבטחה בשטח בית הספר.

תופץ ע"י אגף ביטחון ושירותי חירום דרישה מבצעית למערכת המצלמות הכוללת את מספר המצלמות במרחב הציבורי וכן את מאפייני המערכת והנתונים הטכניים.

למוסדות החינוך בעיר יופצו נהלים ברורים המגדירים את התנאים להצבת מצלמות, שמירה ואחסון המידע, מורשי צפייה וכו'.

שליפת נתונים ממערכות המצלמות האבטחה תתאפשר באישור מנהל אגף ביטחון ושירותי חירום בלבד.

צפייה במצלמות:

המצלמות המוצבות ברחבי העיר יחוברו למוקד הביטחון העירוני וישודרו במידת הצורך על גבי מסכים. מנהל אגף ביטחון יקבע את המצלמות בהם נדרש לצפות ואשר אותם יש להציג על גבי המסכים במוקד הביטחון.

במצלמות המותקנות בבתי הספר תתאפשר צפייה רק מהמחשב של מנהל/ת בית הספר ובמידת האפשר תחקור של אירועים במוקד הביטחון.

תתאפשר צפייה במערכות מסוימות (רק אחרי שהוכח צורך מבצעי) באמצעות טלפונים אישיים של בעלי תפקידים שיוגדרו על ידי מנהל אגף ביטחון ושירותי חירום. במקרה זה המערכת תאפשר צפייה בלבד מבלי יכולת הוצאת/שליפת מידע או העברתו.

אבטחת המידע הנאסף:

מחובת העירייה לקיים מערכת הגנה פיזית ולוגית על מערכות המצלמות.

מנהל אגף ביטחון ושירותי חירום בתיאום עם מנהל אגף טכנולוגיות, מחשוב ומערכות מידע יגדיר ברשימה מוגבלת ומצומצמת את מורשי הגישה למידע.

מורשי גישה להקלטות של ישיבות יהיו מנהלי הישיבות בלבד ורק לאחר אישור מנהל אגף טכנולוגיות, מחשוב ומערכות מידע ו/או מנהל אגף ביטחון ושירותי חירום.

עובדים שיהיו בעלי גישה למערכות הקלטה, יעברו הדרכה מקצועית בין היתר בנושא נהלי אבטחת המידע, חובותיהם לפי הנהלים ולפי החוק, יוחתמו על התחייבות לסודיות וחובתם להימנע ממסירת תוכן הצילומים לגורמים בלתי מוסמכים.

אגף טכנולוגיות מחשוב ומערכות מידע יאפשר אך ורק התקנת מערכות אשר כוללות מערכות ניטור, תיעוד ובקרה של כל ניסיונות הגישה למערכת.

לא תתאפשר הגדרת מורשי גישה לגורמים חיצוניים שאינם עובדי עיריית מודיעין מכבים רעות למעט לצרכי אחזקת המערכות.

זמן שמירת המידע:

ככלל, המידע ממצלמות האבטחה ישמר במערכות העירייה לתקופה מקסימלית שלא תעלה על שלושה שבועות. לאחר תקופה זו, ימחק באופן אוטומטי המידע הקיים במערכת.

מידע רלוונטי אשר יידרש לתקופה ממושכת יותר, יועבר לקובץ וישמר על מחשב מאובטח באגף ביטחון בתיקייה ייעודית לנושא.

הקלטת ישיבות ודיונים בחדרי ישיבות: ההקלטה תבוצע באופן ידני ותינתן הודעה למשתתפי הדיון בדבר הקלטתה, ההקלטות ישמרו ככל הנדרש.

פירוט תקופת שמירת מידע בהתאם לסוגי המתקנים:

סוג	ימי שמירה במערכות מקוונות	ימי שמירה במערכות לא מקוונות
מוסדות חינוך	7	14
מתקני עירייה	7	7
צמתים ורחובות	14	21
מרחב ציבורי	7	14
תיעוד חדרי ישיבות	ככל הנדרש	ככל הנדרש

ב ב ר כ ה ,

שמוליק כהן

מנהל אגף בטחון ושירותי חירום

מודיעין מכבים רעות